

ሕድሪ ጀጋኑ Paltalk Room
ቀዳም 23 ሰኔ 2018

ሓፈሻዊ መዛረቢ ነጥብታት

ክቡራት ኣመሓደርቲ ገዛ ሕድሪ ጀጋኑ፡

ክቡራት ተሳተፍቲ online ሰሚናር፡

ሰላም፡ ከመይ ተምስዩ።

ኣቐዲመ፡ ኣብዚ ናይ ሎሚ ምሽት መደብ 'ሕድሪ ጀጋኑ' ንክሳተፍ ንዚቐረበለይ ዕድመ ኣመስግን። ኣብዚ ዝኸሪ ሰማእታትና እንክብረሉ ዘለና ፍሉይ ቅንያት'ዚ፡ ምስ ሕድሪ ጀጋኑ፡ ብዛዕባ 'ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን' ንምምይያጥ ዕድል ብምርካብይ፡ ሓበን እስመዓኒ፤ መንእሰያትና ተቐበልቲ ሕድሪ ዕላማ ሰማእታትና ስለዝኹንኩም፡ ብፍላይ ድማ፡ ፍሉይ ኣገዳስነት ኣለዎ። ኣብ Paltalk ምስታፍ ንዓይ በኹሪ ተመክሮ ኢዩ። ብልዙብ ክንካታዕ፡ ግዜና ብግቡእ ክንጥቀሙ ድማ እላቦ።

ኣብቲ ቀንዲ ጉዳይ ቅድሚ ምእታወይ፡ ኣብዚ ሕቶ ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ኣንፈት ፍታሕ ኣርእዩ፤ ኣቐልቦ ማዕከናት ዜና ዓለም፡ እንተላይ ኣቐልቦ social media፡ ስሒቡ፤ ኣዛራቢ ኩይኑሉ ዘሎ እዋን፤ ኩሉ ግዱስ ሃገራዊ ተሳተፊኡ ከዕዝዝ ምርኣይ ዘሕብን ምዃኑ ክገልጽ እፈቱ። በዚ ኣጋጣሚ፡ ነቶም ኣብቲ ከቕርቦ ዝቐነኹ ርእይቶታትን ቃለ-መጠይቓትን፤ በብመዳዩ ሕቶታት፡ ርእይቶታት፡ ነቐፊታታት ዘቕረቡ፡ ብልቢ እናኣመስገንኩ፤ ሕቶታቶም ኣብዚ ናይ ሎሚ ውዕሎና ኪምለስሎም ተስፋ እገብር። ኣብዚ ሰሚናርና፡ ሎሚ ሕማቕ ኣጋጣሚ ኩይኑ ኣብ ስደት ዚርከቡ፡ ኣብቲ ኩናት ዚተሳተፉን ነበርቲ ናይቲ ዚተተንከፊ ከባቢታት ዚኹኑን ብዙሓት ጀጋኑ ስለዘለዉ፤ ነቲ ክትዕ ከሀብትሙ ከም ዚኸእሉ ዓቢ እምነት ኣለኒ።

ናብቲ ቀንዲ ኣርእስቲ ቅድሚ ምምላሰይ፡ በዚ ኣጋጣሚ'ዚ፡ ነቲ ሎሚ መዓልቲ ኣብቲ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ንፕሮግራም ለውጢ ዶር. ዓቢይ ኣሕመድ ንምድጋፍ ዚተኻየደ ሰላማዊ ሰልፊ ንዚተፈጸመ ናይ ቦምባ መጥቃዕቲ ኣጥቢቐ እኹንን። እቲ ተጀሚሩ ዘሎ መስርሕ ደሞክራሲያዊ ምስግጋር ኢትዮጵያ ብሰላማዊ መንገዲ ኪሰላሰል ድማ ዘለኒ ትምኒት እገልጽ።

ናብቲ ቀንዲ ኣርእስቲ ብምምላስ፡ ኣብ 7 ጉዳያት መበገሲ ክትዕ ዚኸውን ሓጺር መግለጺ ከቕርብ እዩ። ቀጺሉ፡ ኣብ ሕቶ ዶብ ይኹን ኣብ ካልኦት ኣገደስቲ እዋናዊ ሕቶታት ሃገርናን ህዝብናን መድረኽ ሕቶን ርእይቶን ኪኸፈት ኢዩ። ሽዑ ዚኸውን ተሳታፊ፡ ከምዚ ኣመሓዳሪ ኪገልጽ ዚጸንሐ፡ ድላዩ ሕቶ ኪሓትት ይኸእል ኢዩ፤ ብወገነይ ድማ፡ ዝከኣለኒ ክምልስ ክፍትን እዩ።

እቶም ሕጂ ሒዘኖም ቀሪቦ ዘለኹ መካትዒ ጉዳያት፡-

1. ኣመጻጽኣ ደባት ኣብ ኣፍሪቃ
2. መበቁል ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን
3. ሓድሽ ለውጢ ኣብ ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን
4. ኩናት ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን
5. ውሳኔ ኮሚሽን ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን
6. ርጉእ ሰላምን ምምላስ ንቡር ክልተኣዊ ዝምድናታትን
7. እዋናዊ ዕማማት ሃገራዊ ሓይልታት ኤርትራ

1. ኣመጻጽኣ ደባት ኣብ ኣፍሪቃ

ዘመናዊ ሃገራዊ-መንግስትን ኣህጉራዊ ደባትን ኣብ ኣፍሪቃ ምስ ኤውሮጳዊ መግዛእታዊ ምምቕቓል ዚመጸ ተርእዮ ኢዩ። እቲ ኣብ 1884-5 ዚተኻየደ ዋዕላ በርሊን ንክፍሉ-ዓለም ኣፍሪቃ ናብ ኤውሮጳዊ ግዝኣታት ገዛዚዩዎ። ቅድሚኡ፡ ድሩት፡ ፍሉጥ፡ ርጉእ ዶብ ዘለወን ከም በዓል ናይጀርያ፡ ኬንያ፡ ኣንጎላ፡ ኤርትራ፡ ዚበሃላ ሃገራት ኣይነበሩን። ስለዚ፡ ሃገራዊ-መንግስቲ ኩን ኣህጉራዊ ዶብ ኣብ

አፍሪቃ መግዛእቲ ዘተኣታተዎ፡ ሰብ-ሰርሖ ኣምር ኢዩ። መጎታዊ ተገባብሮ መግዛእታዊ ጭቁናን ጸረ-መግዛእታዊ ተቓውሞን ድማ ምዕባለ ሃገርነትን ሃገራዊ መንነትን ደራሹ፣ ናጻ ልኡላዊ ሃገር ፈጠሩ።

ኣብ 1963 ውድብ ሓድነት ኣፍሪቃ ኣብ ዚተመስረተሉ እዋን፡ ንደባት ናይተን ካብ ኤውሮጳዊ መግዛእቲ ሓራ እናወጸ ናጽነት ዚገብሩ ዚነበራ ሓደስቲ ሃገራት መትከል *Uti possidetis juris* ንኪኸተል ወሲኑ። እዚ መትከል'ዚ፡ ብሓጺሩ፡ ሃገራት ኣፍሪቃ ነቲ ናጽነት ኣብ ዚወስዱሉ እዋን ዚወርስኦ መግዛእታዊ ዶብ ብፍጹም ከይተተንከፈ ኪዕቅባ፡ ከኸብራ፡ ብእኡ ኪምእዘዛ ከም ዚግባእ ይገልጽ። እዚ ንቅዱስነት ወይ ዘይተጋሃስነት መግዛእታዊ ዶብ ዚባርኽ መትከል ብወግዒ ኣብ ቻርተር ውሓኣ ኩነ ኣብ ኣዋጅ ካይሮ 1964 ሰፊሩ ይርከብ።

2. መበቁል ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን

ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ብሰለስተ መግዛእታዊ ውዕላት (1900፡ 1902ን 1908ን) ዚተደረተ ኢዩ። እቲ ናይ 1900 ውዕል ነቲ ማእከላይ ክፋል፣ እቲ ናይ 1902 ውዕል ነቲ ምዕራባዊ ክፋል፣ እቲ ናይ 1908 ውዕል ድማ ነቲ ምብራቓዊ ክፋል ናይቲ ንኣስታት 1,000 ኪሜ ዚዝርጋሕ ዶብ ይውስኑ።

ብመሰረት ውዕል 1900፡ እዞም ዚሰቡ 5 ኣፍላጋት ነቲ ማእከላይ ክፋል ናይቲ ዶብ የቕሙ፡- መረብ፡ በለሳ፡ ሙና፡ ዕንደሊ፡ ማሶለ። ብሸነኽ ምዕራብ፡ ፈለግ መረብ ካብቲ ምስ ማይ ኣንበሳ ዚጽንበረሉ ነቕጣ ጀሚሩ፡ ክሳብ ምስ ፈለግ በለሳ፡ ቀጺሉ ምስ ፈለግ ሙና ዚሕወስ፣ ካብኡ ብፈለግ ዕንደሊ፡ ፈለግ ማሶለ ኣቢሉ ናብ ረንዳኮማ፣ ካብ ረንዳኮማ ንሸነኽ ደቡባዊ ምብራቕ ተጠውዶ ኣብቲ ጨዋም ቀላይ ይበጽሕ።

ብመሰረት ውዕል 1902፡ እቲ ምዕራባዊ ክፋል ናይቲ ዶብ፡ ካብቲ ፈለግ መረብን ማይ ኣንበሳን ዚጽንበሩሉ ነቕጣ ጀሚሩ፡ ብቐጥታዊ ሕንጻጽ ናብቲ ፈለግ ሰቲትን (ተከዘ) ማይ ተነን ዚጽንበሩሉ ይበጽሕ። እዚ መስመር'ዚ፡ ንእምባ ኣላ ታኩራን መላእ መሬት ባዛን (ኩናማ) ናብ ኤርትራ ይውግን። ካብኡ፡ ፈለግ ሰቲት፡ ክሳብ ታ ኣብ ዶብ ኤርትራ-ኢትዮጵያ-ሱዳን ምስ ኾር ኡም ሓጅር ዚሕወሰላ ነቕጣ ዶብ ኩይኑ ይቕጽል።

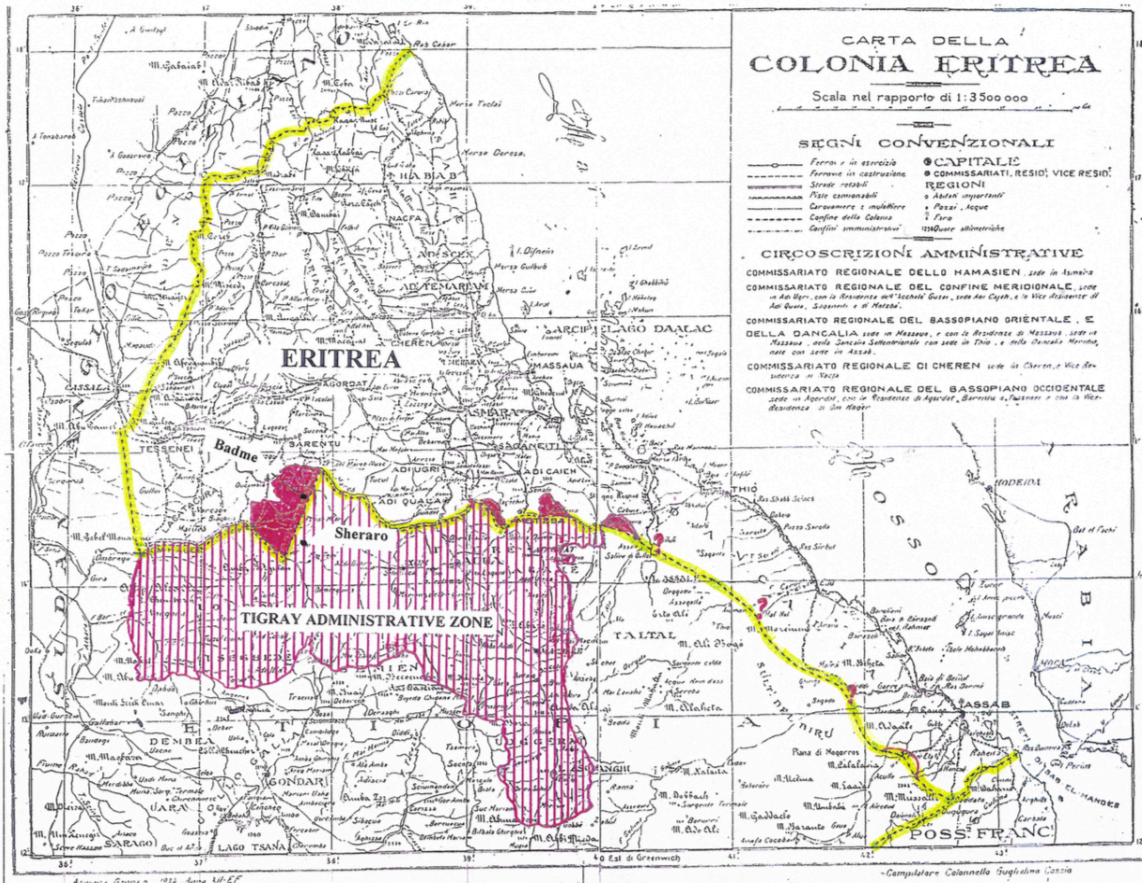
ብመሰረት ውዕል 1908፡ እቲ ምብራቓዊ ክፋል ናይቲ ዶብ፡ ካብ ረንዳኮማ ኣትሒዙ ክሳብ ኣብ ጫፍ እምባ ሙሳ ዓሊ (ዶብ ኤርትራ፡ ኢትዮጵያ፡ ጂቡቲ) ዚበጽሕ፡ ብርሕቀት ናይ 60 ኪሜ ዚድረት፡ ጎድኒ-ንጎድኒ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ ዚዝርጋሕ parallel መስመር ይድረት።

ከምዚ ኢሉ ብንጹር ባህርያውን ጀኦሜትሪያውን መወከሲታት ሽዑ ምስ ተደረተ፣ እቲ ዶብ ኣብ እዋን መግዛእቲ ኢጣልያ (1890-1941)፡ ወተሃደራዊ ምምሕዳር ብሪጣንያ (1941-1952)፡ ፈደረሽን ምስ ኢትዮጵያ (1952-1962)ን ጎብጣ ኢትዮጵያን (1962-1991) ርጉእ ኩይኑ ጸኒሑ።

3. ሓድሽ ለውጢ ኣብ ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን

እቲ ንሓደ ምሉእ ዘመን ብሕግን ብግብርን ኣህጉራዊ ቦትኡ ዓቂቡ ዚጸንሐ ዶብ፣ ንፈለግ ግዜ ኣብ 1997 ብምምሕዳር ዘባ (ክልል) ትግራይ ተቐይሩ (ወይን፡ ሓምለ 1997)። እዚ ለውጢ'ዚ፡ ነቲ ቀዋምነት መግዛእታዊ ዶባት ዚቕድስ *Uti possidetis juris* ዚብል መትከል ውሓኣ ብምጥሓስ፣ ነቲ ታሪኻዊ መግዛእታዊ ውዕል ዶብ ዚግህስ ስጉምቲ ኢዩ። እቲ ኣብ 3ቲኡ ክፋላት ናይቲ ዶብ ተጨራሪሙ ኣብ ካርታ ክልል ትግራይ ዚኣተወ ሰፊሕ መሬት ኤርትራ፣ ልኡላውነቱ ቅድሚኡ ኣብ መንጎ መንግስቲታት ኢትዮጵያን ኤርትራን ተላዒሉ ወይ ኣከራኺሩ ኣይፈልጥን ኢዩ።

እቲ ካብ ኤርትራን ጎረብብቲ ዘባታት ኢትዮጵያን መሬት ጨራሪሙ ዘእተወ፣ ነቲ ብመግዛታዊ ውዕላት ዚተደረተ ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዚቐየረ፣ ሓድሽ ካርታ ክልል ትግራይ ኣብቲ ብEthiopian Mapping Authority ዚወጸ ሓድሽ ካርታ ኢትዮጵያ ተደጊሙ ተዘርጊሑ። ካብታ እዋን'ቲኣ ጀሚሩ፣ ደረጃ ናይቲ ጉዳይ፡ ካብ ክልል ትግራይ ናብ ኢትዮጵያ ሰጊሩ። እቲ ካርታ 'ምጥራር' ኣሰዒቡ። ኣብቲ ድሒሩ ብኢትዮጵያ 'ባድመን ከባቢኣን' ዚተሰምየ ልኡላዊ መሬት ኤርትራ፡ ኤርትራዊ ምምሕዳር ንምፍራስ፣ ኤርትራውያን ዜጋታት ንምጥራዝ፣ ትግራዊ ምምሕዳር ንምምስራት፡ ከም መራሕ ውጥን (blueprint) ኣገልጊሉ።

4. ኩናት ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን

እቲ ዘይሕጋዊ ተግባራት፡ ኣብ ‘ባድመን ከባቢኣን’ ምዝንባል ህዝቢ ኣስዲቡ፣ ርግኣት ወስናስን ዶብ ዘሪጉ። እቲ ብደረጃ መሪሕነት ግንባራት (ህግደፍን ህወሓትን) ተሓጺሩ፣ ብስቱር ተታሒዞ ዚነበረ ጉዳይ እናገንፈለ መጺኡ። ኣብ ክልቲኡ ወገናት ለባም፡ ብሕገ ዚሰርሕ፡ ንሕገ ዚምእዘዘ፡ ጽቡቕ ምኽሪ ዚሰምዕ መራሒ ስለዚተሳእን፣ ብኣግኡ ነቲ ውጥረት ንምህዳእ ኩነ ነቲ ጉዳይ ንምፍታሕ ኣይተኻእለን። ኣማሰይኦ እቲ ምትፍናን ኣብ ዚለዓለ ጥርዙ በጺሑ፣ ተጻብኦታት ኣባሪዑ፣ ናብ ዲቕ ዚበለ ኩናት ኣምሪሑ። እቲ ብሕቡራት መንግስቲታት ኣመሪካ፡ ሕመኣ-ርዋንዳ፡ ጂቡቲ፡ ውድብ ሓድነት ኣፍሪቃ፡ ዚተኻየደ ጻዕርታት ኣህጉራዊ ሽምግልና ነቲ እናነሃረ ዚኸይድ ዚነበረ ማዕበል ተጻብኦታት ኪገትኦ ስለዘይከኣለ፣ ዘየድሊ፡ ኪእለ ዚከኣል ዚነበረ ኩናት ተኻይዱ።

ሓያሎ ፈተነታት ዕርቂ ሰላም፡ ኣብ ዚተፈላልዩ መድረኻት ብብተራ፡ ብፖለቲካዊ ዕጻይ-ምጻይ መራሕቲ ክልቲኣን ሃገራት ተኹሊፉ። ኩናት ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን፡ ድሕሪ 2ይ ኩናት ዓለም፡ እቲ ዚኸፍኣን ዚመረረን ኩናት ኣብ ኣፍሪቃ ኢዩ። እቶም ኣብ ግንባራት መረብ-ሰቲት፡ ዓሊተና-መረብ፡ ቡሬ ብጅግነት ዚተዋደቕኩም፣ ኣብ ውግኣት ገምሃሎ፡ እግሪ መኸል፡ ዓዲ በጊዖ፡ ደባይሲማ፡ ወዘተ.፡ ዝወዓልኩም፣ እቲ ኩናት ክሳብ ክንደይ ደማዊ፡ ቐዛሬ፡ ኣዕናዊ ከም ዚነበረ ርኢኹም ኢኹም። መሰረታዊ ጠንቅን ኣመዓባብላን ናይቲ ኩናት ሎሚ ታሪኽ ኢዩ። ኣብ መወዳእታ፡ ሰራዊታት ክልቲኣን ሃገራት ተረባሪቡ እቲ ኩናት ዘፍ ምስ በለ፣ ስምምዕ ሰላም ኣልጀርባ ተፈሪመ። ተጻብኦታት ተቋሪጹ፣ 3 ኮሚሽናት (መርማሪ፡ ካሕሳ፡ ዶብ) ንምቕም ተወሲኑ።

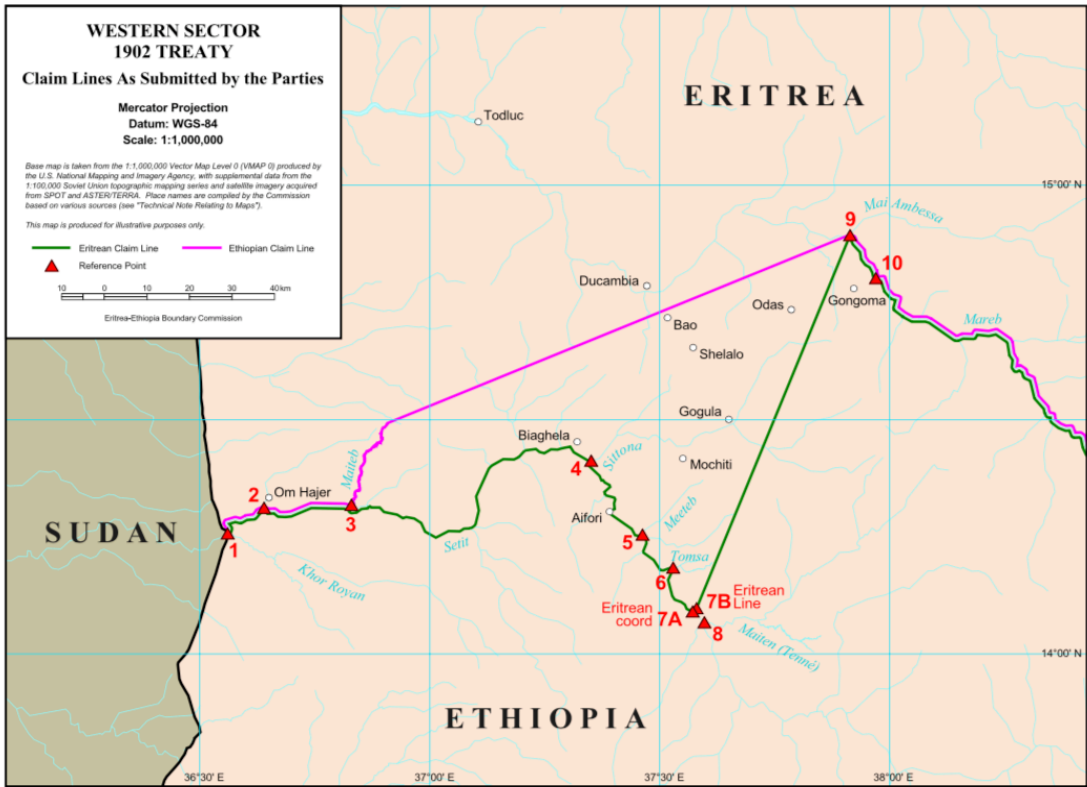
5. ውሳኔ ኮሚሽን ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን

ኮዶኤኢ፡ ነቲ ጉዳይ ኣጽኒዑ፡ ብመሰረት መግዛእታዊ ውዕላትን ተዘማዲ ኣህጉራዊ ሕግን፡ ደምዳምን ቀያድን ውሳኔ ምድራትን ምምልካትን ዶብ ኪብይን ተመዘዙ። ኣብ 13 ሚያዝያ 2002 ውሳኔ ኣፍሊጡ።

ኮዶኤኢ፡ ኣብ ትሕቲ ጽላል ኣህጉራዊ ቤት ፍርዲ ፍትሒ (International Court of Justice) ይሰራሕ'ምበር፣ ብመሰረቱ ኣተግራቂ ቤት ፍርዲ (arbitral tribunal) ኢዩ። ክንዲ ዚኸኑ፣ ብናተይ ገምጋም፡ እቲ ውሳኔ፡ ሕጊ ጥራይ ዘይኮነ እንተላይ ፖለቲካዊ ረቂቒታት ኣብ ግምት ዘእተወ ኢዩ። ማለት ተኸእሎ ተቐባልነት ናይቲ ውሳኔ ብክልቲኡ ወገናት ንምዕባይ፡ ነቲ ዘሰሓሓበ ቦታታት ኣብ ሰለስቲኡ ክፋላት ናይቲ ዶብ፡ ጨራሪሙ ኣብ መንገ ክልቲኦን ሃገራት መቐቐሎዎ። እቲ ብጠለብ እጅታ ኢትዮጵያ ኣብ ምስሕሓብ ዚኣተወ መሬት ብምሉኡ ንሰሜን ካብቲ ታሪኻዊ መግዛእታዊ ውዕል ዶብ ዚርከብ፡ ክሳብ ሸው ብሕጊ ልኡላዊ መሬት ኤርትራ ዚነበረ ስለ ዚኸኑ፣ ንሱ እቲ ልኡላዊ መሬት ኤርትራ ኢዩ ኣብ 3ቲኡ ክፋላት ናይቲ ዶብ፡ ብዚተፈላለዩ ስፍሓታት፡ ተጨራሪሙ ወይ ተቈራሪጹ፡ ንኢትዮጵያ ኪወሃብ ዚተበየን።

ኣብዚ፡ ኣየናይ መሬት ኤርትራ ኢዩ ተጨራሪሙ ንኢትዮጵያ ተበይኑ ዚብል ሕቶ ይለዓል ኢዩ። እዚ ሕቶ'ዚ ኣብቲ መጽሓፊይ፡ ምስ ዝርዝር ናይቲ መበየን ምክንያታታት፡ ብካርታታት ዚተበየን፡ ንጹር መልሲ ሂሰሉ ኣለኹ። እቶም ብዝርዝር ክትፈልጡን ብዕምቁት ክትርድኡን እትደልዩ፡ እቲ ሓበሬታ ኣብኡ ኣለኩም። ሕጂ፡ ኣሕጽር ኣቢለ ክጠቅስ እዩ። ምናልባት፡ እቶም ብዛዕባ'ቶም ዚተፈላለዩ ከባቢታት ኣፍልጦ ዘለኩም ተሳተፍቲ ብዚቐለል ክትሰዕቡኒ ትኸእሉ።

ኣብቲ ምዕራባዊ ክፍል ናይቲ ዶብ፡ እቲ ካብቲ መጻምበሪ ፈለግ መረብን ማይ ኣንበሳን ዚብገስ ቀጥታዊ ሕንጻጽ፡ ኣብ ክንዲ ኣብቲ መጻምበሪ ፈለግ ስቲትን ማይ ተነን፣ ኣብ መጻምበሪ ፈለግ ስቲትን ማይ ቶምሳን ይበጽሑ። እቲ ብምልጋብ ናይቶም 3 መጻምበሪታት ዚቐውም ስሉስ ነገርናዕ ዚቐርጹ፣ እቲ ኮሚሽን ዶብ ንገዛእ ርእሱ መሬት ኤርትራ ምኻኑ ዚተኣመነሉ ቦታታት ምስ ዓድታቱ፣ ካብ ኤርትራ ተጨሪሙ ናብ ኢትዮጵያ ኪኸይድ ተበይኑ።

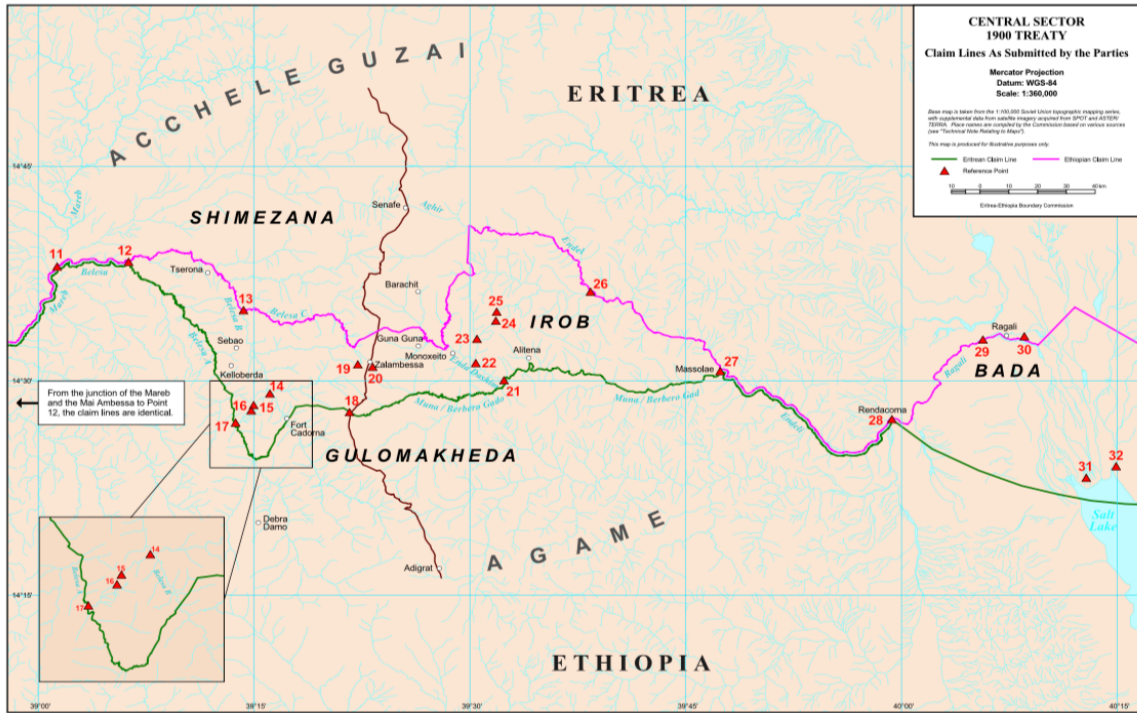

Map 2

ኣብቲ ማእከላይ ክፍል ናይቲ ዶብ፡ ኮሚሽን ዶብ ነቲ ብመረብ-በለሳ-ሙና-ዕንደሊ-ማሶለ ዚተደረተ ውዕላዊ ዶብ ብመረብ-በለሳ (-ጸሮና)-ሙና/በርበሮ ጋዶ-ዕንደሊ-ራጋሊ ብምቐያር፣ ኣብ ከባቢታት ጸሮና (ኣኸራን)፡ ዛግምበሳ፡ ኢሮፕ፡ ባዳ ሰፋሕቲ፣ ገሊኡ ኢትዮጵያ ባዕላ ልኡላዊ መሬት ኤርትራ

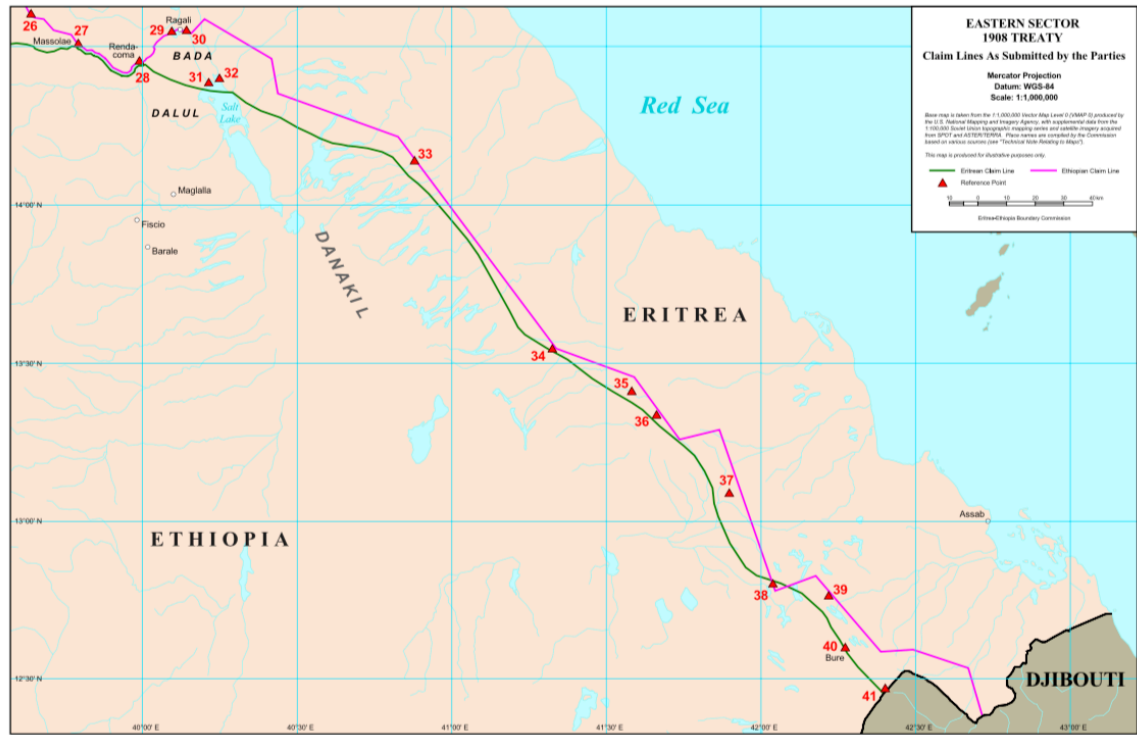
ምዃኑ ዚተኣመነትሉ፣ ቦታታት ምስ ዓድታቱ ካብ ኤርትራ ተጨራሪሙ ናብ ኢትዮጵያ ኪኸይድ ተበይኑ።

Map 3

ኣብቲ ምብራቓዊ ክፋል ናይቲ ዶብ፡ ኮሚሽን ዶብ፡ ነቲ ማዕር-ማዕረ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ፡ ርሕቀት ናይ 60 ኪ.ሜ ንውሽጢ መሬት ኣልዩ ዚዘርጋሕ parallel መስመር፣ ብሸነኽ ምብራቕ፡ ኣብ ክንዲ ካብቲ ውዕላዊ ነቕጣ ናይ ረንዳኮማ፣ ካብቲ ሰሜናዊ ጫፍ ናይቲ ጨዋም ቀላይ ከም ዚብገስ ብምግባር፣ ዝያዳ ክፋል ናይ ባዳ ካብ ኤርትራ ተጨራሪሙ ናብ ኢትዮጵያ ኪኸይድ ተበይኑ።

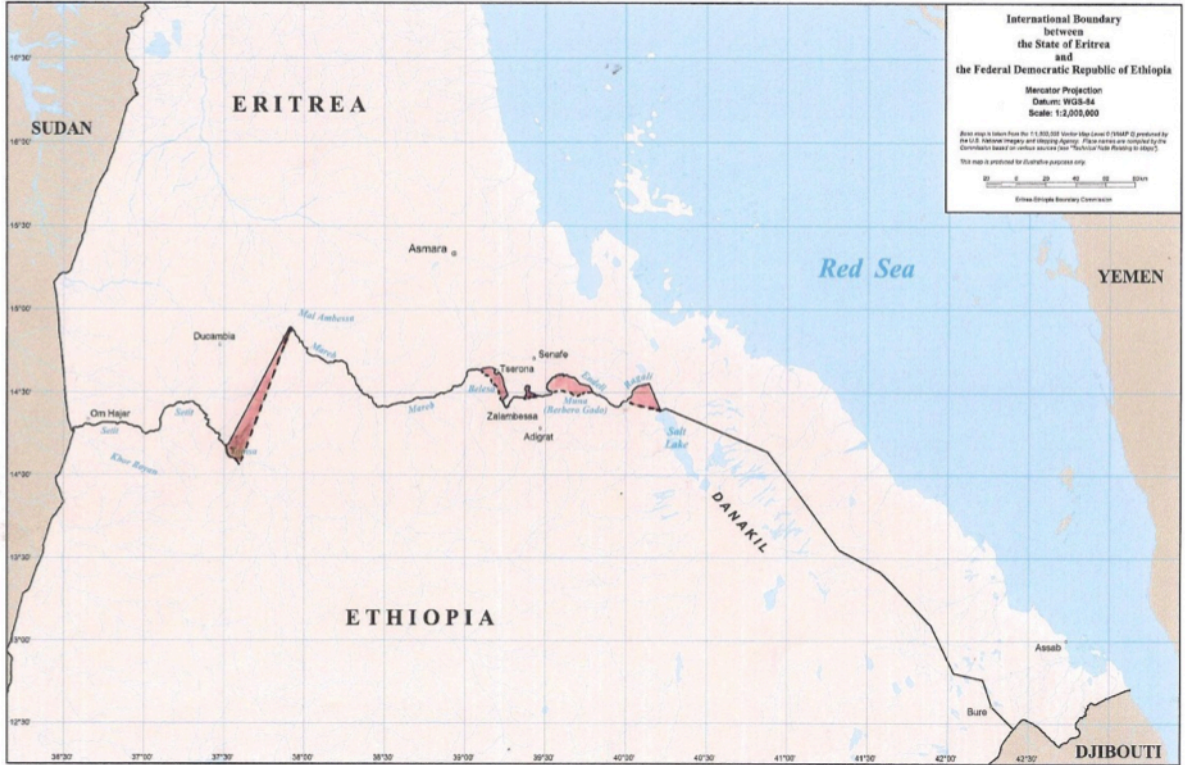
Map 4

እምበኣርከስ፡ እዚ ሓጺር መግለጺ ዘሓፈሻዊ ስእሊ ናይቲ ኣብቲ 3-ቲኡ ክፋላት ናይቲ ዶብ ካብ ኤርትራ ተጨራሪሙ ናብ ኢትዮጵያ ንኪኸይድ ዚተበየን ሰፋሕቲ ቦታታት ይህብ። ከምዚ ክንዲ ዚኸኑን ድማ ኢዩ፤ 1ይ ሚኒስትር-ነበር ነፍሰሄር ኣቶ መለስ ዜናዊ፡ “ንመዋገዱ ኢልና ሰፊሕ ዘይናትና መሬት ጠሊብና፤ ብዙሕ ካብኡ መሬት ኤርትራ ዚኸኑን ተዋሂቡና” ኪብል ኣብቲ እዋን ዚተዛረበ።

ይኹን'ምበር፤ መንግስቲ ኢትዮጵያ፡ ዋላ ንዕኡ ውን ከተተግብር ፍቓዶኛ ኣይነበረትን። ኮሚሽን ዶብ ካብ ሽዑ ክሳብ ሕዳር 2007፡ 75 ዓመታት መመላእታ፡ ነቲ ዚወሰኖ ምድራት ኣብ ባይታ ከተግብር ጽዒሩ፤ እቲ ኣካላዊ ምምልካት ዶብ (physical demarcation) ንምፍጻም ዚገበሮ ቀጻሊ ጻዕርታት፡ ምስቲ ሓንጋዲ ሜላ ኢትዮጵያ እናተራጸመ፡ ፍረ-ኣልቦ ከይኮ በርዒቱ። ቀጻሊ ዕንቅፋታት ኢትዮጵያ ምስ ኣሓለሎ፤ ኮሚሽን ዶብ ሕጋዊ ምምልካት (virtual demarcation) ፈጸሙ፤ መዝነቱ ዛዚሙ። ካብ ሽዑ ኣትሒዞ ድማ፡ 711 ዓመታት፡ እቲ ውንዙፍ ነኑነት ‘ኣይሰላም ኣይኩናት’ ንክልቲኣን ሃገራት ኪሕምስ ጸኒሑ።

Map 13

6. ርጉእ ሰላምን ምምላስ ንቡር ክልተኣዊ ዝምድናታትን

ኣብዚ ቀረባ እዋን፡ ኣብ ኢትዮጵያ ሓድሽ ምዕባለታት ተኸሲቱ። ቀዳማይ ሚኒስትር፡ ዶር. ዓቢይ ኣሕመድ፡ ኣብ 5 ሰነ 2018፡ ምሉእ ቅበላን ዘይኮነታዊ ትግባረን ናይቲ ደምዳምን ቀያድን ውሳኔ ኮዶኤ ኣዊጁ። ኣብ መዓልቲ ሰማእታት 20 ሰነ 2018፡ ፕረዚደንት ኢሳያስ ኣፈወርቂ፡ ነቲ መግለጺ ቅበላን ዘይኮነታዊ ትግባረን ኣወንታዊ መልሱ-ግብሪ ሂቡ፤ ኣብ ንጡፍ ጽምዶ ንምእታው፤ ንህሉው ኮነታት ብቐጥታን ብዕምቁትን ንምፍላጥ፤ ልኡኽ ናብ ኣዲስ ኣበባ ከም ዘበገሰ ሓቢሩ። እቲ ሓድሽ ጽምዶ ዘስዕቦ ክልተኣዊ ዝርርብ ርጉእ ፍትሓዊ ሰላም ዘስፍን ኪኸውን ንመነ።

ብፍላይ፡ ነቲ እቲ ኩናትን ሳዕቤናት ኩናትን ኣብ ወሰናን ናይቲ ሓባራዊ ዶብ ዚነበር ህዝቢ ዚፈጠሮ ምዘቡል ኮነታት ፍትሓዊ ምምዕርራይ ከምጽእ፤ ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን መንገዲ ርጉእ ሰላምን ንቡር ዝምድናታትን ኪኸፍት፤ ብዓቢ ተስፋ ንጽብ። ኪኖ ምጽባይ ግን፡ ነቲ መስርሕ ብቐረባ ክንከታተሎ፤ ቅኑዕ መኣዘን ከይስሕት ዝከኣለና ክንጽዕር፤ ልዕሊ ኹሉ ድማ ንናይ ሓዋሩ ረብሓ ሃገረ ኤርትራን ህዝቢ ኤርትራን ዘገልግል ከም ዚኸውን ንምርግጋጽ ክንቃለስ ይግባእ። ምኽንያቱ፡ እቲ ቀንዲ ንተግባራት ፕረዚደንት ኢሳያስ ዚድርኽ ዕላማ ምርግጋጽ ረብሓ ሃገረ ኤርትራን ህዝቢ

ኤርትራን ዘይኩነስ፡ ምውጻእ ውልቃዊ ቅርሕንትን ምንጥሕ ዕምሪ ስልጣኑን ምኃኑ ታሪኽ ናይቲ ዚሓለፈ ፍርቂ ዘመን ስለ ዚምህረና ።

7. እዋናዊ ዕማማት ሃገራዊ ሓይልታት ኤርትራ

እዚ ሓድሽ ኣንፈት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብ ኢትዮጵያ፡ ብሓያል ማዕበል ተቓውሞ ህዝቢ ተደፊኑ ዚመጸን ዚቐጽል ዘሎን ምኃኑ ክንግንዘብ፤ ካብኡ ምህሮ ታት ክንቀሰም፤ ጸበሉ ንክለኽየና ኣበርቲዕና ክንሰርሕ ይግባእ ።

ንሕና ኤርትራውያን፡ ከም ህዝቢ፡ ኣብታ ኣቦታትና፡ ኣባሕገታትና፡ ዘጽንሑልና መሬት፣ ኹሉ ሰብኣዊ፣ በርጌላዊ፣ ደሞክራሲያዊ መሰላትና ተሓሊዩ፣ ብሰላም፣ ብፍትሒ፣ ብክብረት፣ ብራህዋ ክንነብር ዛጊት ኣይከኣልናን ።

እዚ ኣብ ኢትዮጵያ ዚነፍስ ዘሎ ሓድሽ ንፋስ ናይ ደሞክራሲያዊ ለውጢ መታን እንተላይ ናብ ሃገርና ኤርትራ ገጹ ኪነፍስ፣ ትምኒት ጥራይ ዘይኩነስ ዕቱብ ጻዕሪ ንወስኽሉ ።

ህዝቢ ኤርትራ ልምዲ ናይ ምሕደራ ሕግን ስርዓትን ዘለዎ ስልጡን ህዝቢ ኢዩ ። ግዝእተ ሕጊ ንምስፋን ብቅዋም እትመሓደር ሃገር፣ ብቅዋም ዘመሓደር መንግስቲ ንምትካል ንቃለስ ።

ፖለቲካዊ መሰል ርእሰ-ውሳኔ ህዝቢ ኤርትራ ንምርግጋጽ፡ ውልቀ-ምልካዊ ስርዓት ተኣልዩ፣ ህዝብና ብኣድማላዊ ሕርያ ባዕሉ ብዚመረጸ መንግስቲ ከም ዚመሓደር ንምግባር ከይተሓለልና ንቃለስ ።

ንዚተረጎጸ ሰብኣዊ መሰላት ህዝብና ንምምላስ፣ ንኹሎም ፖለቲካዊ ይኹን ዘይፖለቲካዊ እሱራት ብዘይ ቅድመ-ኩነት ንምፍታሕ፣ ድሕሪ ሕጂ ብዘይ ኣገባብ ምእሳር ከም ዘብቐዕ ንምግባር ንስራሕ ።

ርግጸት ሕጊ ነጺግና፣ ልዑላውነት ሕጊ ንምርግጋጽ፡ ሃገራዊ ኣገልግሎት ሕጋዊ ገደብ ኣዋጅ 1995 ሓሊዩ ንኪትግበር ንቃለስ ።

ንሃገራዊ ቊጠባና ካብቲ ጥቡቕ ምእኩል ቊጽጽር ዘናግፍ፣ ንህዝብና ካብቲ ድሑር ናይ ኩፖን ቊጠባ ኣገላጊሉ፣ ንዋታዊ፣ ባህርያውን ሰብኣውን ጸጋታትና ኣብ መዓላ ምምሕያሽ መነባብሮ ህዝብና ዘውዕል ስርዓት ንምህናጽ ንቃለስ ።

ብሓጺሩ፡ ኹሉ ኤርትራዊ ዜጋ፡ ብሄሩ፡ ሃይማኖቱ፡ ኣውራጅኡ፡ ጾትኡ፡ ወዘተ.፡ ብዘየገድስ፣ ብማዕረ መሰል፡ ማዕረ ናጽነት፡ ማዕረ ዕድል ዚነብረላ፣ ፍትሒ፡ ቅሳነትን ራህዋን ዚሰፈና ኤርትራ ንምምጻእ ንቃለስ ።

ጽን ኢልኩም ስለዝሰማዕኩምኒ፡ ብልቢ ኣመስግን ።

ዘልኣለማዊ ሓበን ንጀጋኑ ሰማእታትና!